

עפ"פ 2553/15 - קבלאן האדי נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 2553/15

לפני: כבוד השופט אלכס שטיין כבוד השופט חאלד
כבוב כבוד השופט יחיאל כשר

המבקש: קבלאן האדי
נגד

המשיבה: מדינת ישראל
בקשה לעיון חוזר

בשם המבקש: עו"ד יעל שרף
בשם המשיבה:

החלטה

השופט אלכס שטיין:

1. מונחת לפנינו בקשה לעיון חוזר בפסק דינו של בית משפט זה (ע"פ 2553/15, השופטים נ' הנדל, ע' פוגלמן, ומ' מזוז) (להלן: פסק הדין בעליון) אשר דחה את ערעורו של המבקש על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ירושלים (השופטים צ' סגל, ב' גרינברגר, וא' דראל) שניתן ביום 21.1.2015 (הכרעת דין) וביום 2.3.2015 (גזר דין) בתפ"ח 8128-07-13 (להלן: פסק הדין במחוזי), במסגרתו הורשע המבקש ברצח בכוונה תחילה, עבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), כנוסחה קודם הרפורמה בעבירות ההמתה, וכן בהדחה בעדות, עבירה לפי סעיף 246(א) לחוק.

2. בגין הרשעתו נגזר על המבקש עונש מאסר עולם, וכן הוטל עליו לשלם פיצוי כספי בסך של 250,000 ש"ח לאימו של המנוח, סכום זהה לבתו של המנוח, וסך של 75,000 ש"ח לאחותו של המנוח. הווה אומר: סכום הפיצוי הכולל שחויב המבקש לשלם למשפחת המנוח - ניזוקיו העקיפים של מעשה הרצח - הועמד על סך של 575,000 ש"ח.

3. פסק הדין בעליון, אשר ניתן ביום 1.8.2016, דחה את ערעורו של המבקש על כל רכיביו, והותיר את פסק הדין במחוזי על כנו. אלא מאי: טרם מתן פסק הדין בעניינו של המבקש, ביום 7.6.2016, פסק

עמוד 1

בית משפט זה, ברוב דעות, במסגרת ע"פ 1076/15 טווק נ' מדינת ישראל (להלן: הלכת טווק), כי תקרת הפיצוי הקבועה בסעיף 77 לחוק - העומדת על סך של 258,000 ש"ח - תחול על כל נפגעי העבירה העקיפים יחד. פסיקה זו אושרה - ברוב דעות - במסגרת דנ"פ 5625/16 קארין נ' בוקובזה (13.9.2017).

4. כפועל יוצא מכך, המבקש טוען כי יש להעמיד את הפיצוי שנפסק לטובתה של משפחת המנוח על סך כולל של 258,000 ש"ח - שכן, הלכת טווק ניתנה עובר לפסק הדין בעליון, ועל-כן שגה בית משפט זה כאשר לא יישם הלכה זו על עניינו של המבקש.

5. מנגד, המדינה סבורה כי פסק הדין בעליון הפך לחלוט, וכי לבקשה דנן אין כל עיגון בדיון - ומשכך, הוא, דינה להידחות על הסף.

6. טענת המדינה בדיון יסודה. עסקינן בפסק דין חלוט, ולבית משפט זה אין סמכות לשנותו ככל שלא נפלה בו טעות טכנית או השמטה מקרית שניתן לתקנה לפי סעיף 81 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

7. לכאורה, לאור השגגה שנפלה בפסק הדין בעליון, ואשר קשורה לסמכותו לחייב נאשם שהורשע בדינו בתשלום פיצויים לנפגעי העבירה; וכן ולאור ההלכה הפסוקה אשר קבעה כי הפיצוי הנפסק בהליך הפלילי הוא בעל אופי אזרחי (ראו, מני רבים: ע"פ 5761/05 מג'דלאווי נ' מדינת ישראל, פסקה ח' (24.7.2006); ע"פ 481/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (30.12.2014); וכן ע"פ 8465/14 כרכי נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (24.8.2015)); ולנוכח הכלל הקובע כי ערעור שנסוב אך ורק על חיוב בפיצוי לפי סעיף 77 לחוק יוגש וינוהל במתכונת של ערעור אזרחי (ראו: סעיף 78 לחוק; רע"פ 2976/01 אסף נ' מדינת ישראל, נו(3) 418, 467 (2002); וכן ע"פ 169/89 חטיב נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(2) 549 (1993)) - ניתן לטעון כי הסוגיה אשר הובאה לפתחנו ראויה לדיון בגדרו של משפט חוזר אזרחי בהתאם לעקרונות שהותוו בע"א 6019/07 טורג'מן נ' אחים עופר בע"מ, פ"ד סג(3) 612 (2010) (להלן: הלכת טורג'מן) בכל הנוגע לאותם מקרים מיוחדים בהם שיקולי צדק עשויים לגבור על העיקרון בדבר סופיות הדיון. במסגרתו של הליך זה - כך ניתן לטעון - אפשר, לכאורה, לבקש מבית המשפט ליתן סעד הצהרתי אשר יכריז על בטלותו של פסק הדין בעליון בכל הקשור לחיוב המבקש בפיצויים לטובת נפגעי העבירה מעל לתקרה של 258,000 ש"ח.

8. טענה זו תלויה על בלימה. הלכת טורג'מן אינה מכילה בתוכה הכרה בעילה כללית לביטול פסקי דין חלוטים מטעמי צדק. הלכה זו מכירה באפשרות לקיים משפט חוזר אזרחי בהישען על טענה בדבר מרמה שקבלתה בהכרח מביאה לביטולו של פסק הדין החלוט, ובכך אין כל חידוש (ראו: ע"א 254/58

אינגסטר נ' לנגפוס, פ"ד יג 449 (1959) (להלן: ההלכה הישנה); וכן נינה זלצמן, מעשה-בית-דין בהליך אזרחי 598-604 (1991)) (להלן: חריג המרמה). כמו כן מכירה הלכת טורג'מן באפשרות לקיים משפט חוזר כאמור בהימצא ראיה חדשה שיש בה כדי להפוך את הקערה על פיה ושלא ניתן היה להשיגה, בשקידה ראויה, לפני שפסק הדין שהמבקש חפץ לבטלו הפך לחלוט (ראו: הלכת טורג'מן, בפסקאות 22-24 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל) (להלן: חריג הראיה החדשה). המקרה שלפנינו אינו נופל בגדרו של חריג המרמה. חריג הראיה החדשה, אף הוא אינו מתקיים. לפיכך, לא ניתן לקיים משפט חוזר אזרחי ביחס למקרה דנן; ואוסיף, במאמר מוסגר, כי לטעמי אין מקום לפרש את הלכת טורג'מן כמרחיבה במידה ניכרת את גבולות החריג לעיקרון של סופיות הדין, בהשוואה להלכה הישנה.

9. שקלתי שמא ניתן להפעיל לטובת המבקש את הוראתו של סעיף 3 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, אשר מורה כי "בכל ענין של סדר הדין שאין עליו הוראה בחיקוק, ינהג בית המשפט בדרך הנראית לו טובה ביותר לעשיית צדק" (ההדגשה הוספה - א.ש.). אולם, הגעתי לכלל מסקנה כי לא נוכל לתת למבקש את מבוקשו גם בגדרו של סעיף זה.

10. הסעיף האמור מקנה לבית המשפט את הסמכות ליתן מענה למקרים חריגים וייחודיים שלא נצפו על ידי המחוקק, כדוגמת המקרה שלפנינו (ראו: בש"פ 1956/12 מדינת ישראל נ' אלגמיל, פסקה ל' לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין והאסמכתאות שם (7.8.2012)). יחד עם זאת, הפעלת הסמכות הקבועה בסעיף מחייבת זהירות ואיפוק, ועל בית המשפט להימנע מהפעלתה כאשר "עשיית צדק", כלשון הסעיף, אינה דורשת זאת. במקרה שלפנינו, אילו המבקש התחייב לפצות את נפגעי העבירה בסך של 258,000 ש"ח - חבות שלגביה לא יכולה להיות מחלוקת - ניתן היה לתקן את פסק הדין בעליון לטובתו. ברם, התחייבות כאמור לא ניתנה.

11. האופציה הנוספת שלכאורה עומדת למבקש היא הגשת עתירה לבית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק בגדרו של סעיף 15(ג) לחוק יסוד: השפיטה, אשר מסמיך את בג"ץ ליתן לעותר "סעד למען הצדק" בעניינים אשר "אינם בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר".

12. עתירה כאמור לא הוגשה, ועל סיכוייה לא נביע דעה לכאן או לכאן. נציין רק כי גורלה של עתירה כזאת, אם וכאשר תוגש, יהא תלוי, בין היתר, במענה אשר יינתן לשאלות הבאות:

א. האם בנסיבות העניין, ולאור האמור בפרוטוקול הדין בעניינו של המבקש בפני בית משפט זה ביום 28.3.2016 - ויותר המבקש על טענותיו באשר לגובה הפיצוי שנפסק לחובתו?

ב. אם כך הוא הדבר, האם ויתור זה היה אפקטיבי בהיבט המשפטי לנוכח העובדה שהשגה שנפלה בפסק הדין בעליון נוגעת לסמכותו של בית המשפט לחייב נאשם שהורשע בדינו

בתשלום פיצויים לנפגע העבירה?

ג. בהנחה שהמבקש אינו מנוע, מחמת ויתור, מלתקוף את קביעתו של בית המשפט העליון
באשר לפיצויים אותם חויב לשלם - האם יותר לו לעשות כן "למען הצדק" על אימת
שאינו מציע לשלם לנפגעי העבירה את סכום הפיצויים הלא שנוי במחלוקת: 258,000
ש"ח?

13. הבקשה לעיון חוזר נדחית אפוא בזאת.

אלכס שטיין
שופט

השופט יחיאל כשר:

יחיאל כשר
שופט

אני מסכים.

השופט חאלד כבוב:

1. כחברי השופט א' שטיין גם אני סבור כי דין הבקשה להידחות, ואולם נימוקיי לתוצאה זו שונים.
אסבירם בתמצית.

הבקשה והתשובה לה

2. הבקשה שלפנינו היא בקשה לעיון חוזר בהחלטה מיום 28.10.2024 שניתנה על-ידי ממלא מקום הנשיא (בדימ') ע' פוגלמן, אנוכי וחברי השופט י' כשר. בגדרה, דחינו את בקשת המבקש מיום 17.09.2024 "להשוות את גובה הפיצוי שהושת על המערער לגובה המקסימלי בהתאם להלכת אבנר טווק". באותה בקשה הלין המבקש על כך שבפסק הדין שניתן בעניינו ביום 01.08.2016 (להלן: פסק הדין), נדחה ערעורו גם ביחס לרכיב הפיצוי הכספי שהוטל עליו לשלם לקרובי משפחת המנוח שברציחתו הוא הורשע, בסך כולל של 575,000 ש"ח. זאת, כנטען, בניגוד לקביעה בגדרי ע"פ 1076/15 טווק נ' מדינת ישראל (07.06.2016) (להלן: הלכת טווק), שם נקבע כי הסכום המקסימלי שניתן לפסוק יחד לכל קרובי משפחתו של נרצח, בהתאם לסעיף 77(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, עומד על 258,000 ש"ח.

3. כאמור, בהחלטה מיום 28.10.2024 נדחתה בקשת המבקש להקטנת סכום הפיצוי שנגזר עליו, בזו הלשון:

"הטיפול בהליך דנן הסתיים בפסק הדין שניתן ביום 1.8.2016.

הבקשה דנן אינה האכסניה המתאימה להעלאת טענות המבקש. ברי כי אין באמור כדי להביע עמדה לעניין שאלת ההליך המתאים לבחינת טענותיו."

4. כפי שציינתי בפתח הדברים, דעתו של המבקש לא נחה וביום 30.01.2025 הוא הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה זו - זו הבקשה שלפנינו. בבקשתו, ציין המבקש כי למיטב ידיעתו זהו פסק הדין היחיד של בית משפט זה שניתן לאחר שנקבעה הלכת טווק, שבו נותר על כנו חיוב בפיצויים בסכום העולה על 258,000 ש"ח לטובת קרובי משפחתו של הנרצח. המבקש הוסיף והפנה ל-מ"ח 5921/99 שוקר נ' מדינת ישראל, פסקה 4(11.11.1999), שם צוין כי "לא מן הנמנע הוא בעיני, שבנסיבות חריגות, רשאי בית המשפט אשר נתן את פסק הדין, על יסוד סמכותו הטבעה, לבחון את הטענה ולתקן את פסק דינו, במידה ואכן נתגלתה בו טעות גלויה ובולטת באשר לגזר הדין, שגרמה לנאשם עיוות דין" (להלן: עניין שוקר). בהתאם, התבקשנו לעיין מחדש בהחלטה מיום 28.10.2024 שדחתה את הבקשה לתקן את הטעות שנפלה, לשיטת המבקש, בפסק הדין. לחלופין, המבקש עתר לכך שבית המשפט יפנה אותו לאכסניה המתאימה להעלאת הטענה כי סכום הפיצויים שנגזר עליו ניתן בחריגה מסמכות.

5. המשיבה התנגדה לבקשה והעלתה שלוש טענות סף: האחת, כי הדין אינו מכיר בהליך לקיום עיון חוזר בפסק דין חלוט בשל טעות שנפלה בו, זולת אם התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 81 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984. השנייה, כי המבקש השתהה עם הגשת בקשתו שנים רבות, כאשר פסק הדין ניתן כבר בשנת 2016, ואילו בקשתו הראשונה בעניין הוגשה רק בשלהי שנת 2024. השלישית, כי ידיו של המבקש אינן נקיות במובן זה שהוא לא שילם את סכום הפיצוי שאותו אין חולק שעליו לשלם בסך של 258,000 ש"ח. לצד זאת, המשיבה הוסיפה כי דין הבקשה להידחות גם לגופה. זאת משום, שלשיטתה, בעת שניתנה הלכת טווק, חיוב המבקש בפיצויים כבר היה חלוט, שכן המבקש חזר בו מטענותיו לעניין הפיצוי במהלך הדיון בערעורו כעולה מפרוטוקול הדיון ופסק הדין.

דין והכרעה

6. בענייננו, אין צורך להכריע באיזו מטענות הסף שהעלתה המשיבה ובפרט בשאלה מהו האופן בו נכון להעלות טענות ביחס לטעות גלויה ובולטת שנפלה בפסק דין של בית משפט זה (והשוו למצוטט לעיל מעניין שוקר; לאמור בבג"ץ 6496/99 עמותת א.ל.ע.ד נ' בית המשפט העליון, פ"ד נה(1) 194, 197 (1999); וכן להערת האגב בעניין אפשרות זו, שנשמעה בבג"ץ 7161/23 ויגורוס סולושנס בע"מ נ' בית המשפט העליון, פסקה 6 סיפא (25.10.2023)). זאת, מכיוון, שבנדון דידן ברי כי לא נפלה בפסק הדין טעות גלויה ובולטת, ומשכך על הבקשה להידחות לגופה.

7. כעולה מפרוטוקול הדיון בערעור שהתקיים ביום 28.03.2016, היינו לפני שניתנה הלכת טווק, המשיבה טענה כי יש לדחות את טענות המבקש בסוגיית הפיצוי, שכן נפגעי העבירה לא צורפו כמשיבים לערעור בניגוד להלכה הפסוקה. בהמשך, כאשר התבקש בית המשפט לאשר לקרובת משפחתו של המנוח לומר את דבריה, העיר אב בית הדין, השופט נ' הנדל: "אני לא חושב שזה רצוי כי אין כאן ענין של פיצוי. הסניגור עומד רק על הכרעת הדין". חרף האמור, ועל אף שמיד לאחר מכן ניתנה זכות תשובה לבא-כוח המבקש, הלה לא הסתייג כלל ועיקר מדבריו אלו, ואף לא ביקש להשיב לטענה בדבר אי-צירוף נפגעי העבירה. בנסיבות אלו, נקל להבין מדוע נדחה הערעור ביחס לרכיב הפיצויים. כפי שנקבע בפסק הדין:

"אשר לערעור על העונש, הכוונה אינה לעונש החובה של מאסר עולם, אלא לפיצוי הכספי שהוטל על [המבקש]. דא עקא, גם דין חלק זה של הערעור להידחות. כך בין אם הטעם הוא שמשפחת המנוח לא צורפה לערעור כמצוות הפסיקה, ובין אם מפני שהסניגור לא העלה טענותיו בעניין זה בפנינו ובפועל חזר בו מחלק זה של הערעור. הסוגיה עלתה מפורשות בפתח טיעוני באת כוח המדינה ועולה ששני הטעמים נכונים כאחד" (ההדגשה הוספה - ח' כ').

8. הנה כי כן, כאשר נפגעי העבירה לא צורפו לערעור; וכאשר נקבע כי המבקש "בפועל חזר בו מחלק זה של הערעור" בטרם ניתנה הלכת טווק - הרי שלא ניתן לומר כי בפסק הדין נפלה טעות גלויה ובולטת מהסוג שיכול להצדיק היעדרות לבקשה לעיון חוזר. על אחת כמה וכמה כאשר בקשה זו הוגשה רק בחלוף כשבע שנים מעת שניתן פסק הדין.

9. גם דינה של הבקשה החלופית, שלפיה בית משפט זה יפנה את המבקש לאכסניה המתאימה להעלאת טענותיו, להידחות. מעבר לעובדה שאין זה ברור אם ישנה אכסניה כזו נוכח המפורט לעיל; ממילא, בית משפט זה אינו נותן ייעוץ משפטי לגבי אופן ניהולם של הליכים עתידיים.

10. אשר על כן, אני מצטרף לתוצאה שלפיה דין הבקשה להידחות.

חאלד כבוב
שופט

הוחלט פה-אחד לדחות את הבקשה.

ניתנה היום, כ"ה תמוז תשפ"ה (21 יולי 2025).

יחיאל כשר
שופט

חאלד כבוב
שופט

אלכס שטיין
שופט